

УДК 811.161.2'243:378.147

DOI 10.18372/2786-5487.1.16658

Савенко Тетяна Дмитрівна,

кандидат філологічних наук, доцент,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

м. Київ, Україна

Савенко Олександр Михайлович,

кандидат філологічних наук, доцент,

Національний університет біоресурсів і природокористування

м. Київ, Україна

Грицай Світлана Юріївна,

старший викладач

Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти»

м. Київ, Україна

**ТЕКСТ ЗА ФАХОМ В СИСТЕМІ РОБОТИ З ПІДГОТОВКИ
ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ЗАНЯТЬ
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Анотація. При навчанні іноземних громадян в українських закладах вищої освіти велика увага приділяється вивченню текстів за фахом. Здобувачі вищої освіти повинні вміти робити висновок при побудові тексту - міркування, відзначати актуальність піднятих автором проблем при читанні тексту і тощо. Однак необхідно підкреслити, що при роботі над текстом мова йде не тільки про систематизацію та узагальнення знайомого матеріалу, але і його якісне поглиблення і розширення.

Ключові слова: тест спеціальності, типологія тексту, науковий стиль, структура тесту, смисловий аналіз тексту.

***Annotation.** By education of foreign citizens in Ukrainian Universities is great attention is paid to the formation of texts on specialty. It is essential to understand students must be able to draw the conclusion in building a reasoning text, responsible for indicative and relevance the problems raised by the author when reading the text and etc. However, it is necessary to substantiate that working on the text it is not only a question of the systematization of that familiar material, but also its qualitative deepening and expansion.*

***Key words:** specialty test, text typology, scientific style, test structure, text analysis meanings.*

Навчання читанню текстів наукового стилю мовлення є одним із найважливіших аспектів підготовки інофонів до занять на основному факультеті. Серед питань, пов'язаних із використанням текстів за фахом, значне місце займає проблема типології текстів, у руслі якої виник новий напрям у методиці викладання наукового стилю мовлення – структурність, їхня адаптація, створення жанру навчальних текстів та їхньої типології. Відомо, що існує зв'язок між типом змісту тексту та засобом його викладання (перекладом), який відрізняється у відповідній мовленнєвій формі. Під логічно-структурним стилем розуміють спосіб з'єднання частин змісту, який і визначає композиційно-синтаксичну структуру повідомлення. В залежності від змісту текстів науково-технічної, економічної та природознавчої літератури, вони поділяються на тексти-описи (опис явищ, предмета, дослідження, лабораторної роботи), тексти-повідомлення (відкриття законів чи явищ), тексти-міркування (висновки формул, доказ гіпотез, теореми). Логіко-композиційна структура кожного з цих типів має свої особливості.

Основа структурної моделі тексту-опису і тексту-повідомлення полягає в послідовності зв'язаних між собою подій, а основа моделі тексту-міркування – у логічній послідовності розвитку думки.

Тексти-описи мають композиційні чинники, які повторюються в основі структури тексту-повідомлення у послідовності часу події, дій. Граматично

така структура реалізується лінійним зв'язком самостійних речень. Основним засобом вираження часових відношеннях виступають лексичні одиниці зі значенням часу, зі зазначенням порядку протікання дій. Цей тип текстів легко піддається згортанню, що має велике практичне значення. Тексти-міркування мають іншу логічну структуру. В її основі лежить причинна чи наслідки подій, явищ. Граматична структура такого тексту реалізується причинно-слідчими зв'язкам самостійних речень, згортання тут вимагає виконання логічних операцій, та переконструювання всього тексту.

Методистами встановлено, що для навчання тексти-описи за характером їхньої логічної структури простіше і є не складними для інофонів. Тому роботу з читання текстів за фахом слід починати з матеріалів описувального характеру. При цьому особливо важливе значення набуває робота з виявленню текстоутворювальних смислових зв'язків. Засоби, за допомогою яких устанавлюється послідовність етапів інформації, яка повідомляється – це засоби первинної та другорядної інформації. Смисловий аналіз тексту зводиться до пошуку первинної номінації. Практика показує, що окрім дисциплін з курсу, необхідно розробляти матеріали для читання, метою яких є розвиток вмінь і навичок читання з охопленням загального змісту. Правомірність створення посібників для читання обумовлена тим, що в кінці першого семестру іноземні здобувачі вищої освіти засвоюють базові вміння та навички читання, які дозволяють їм:

- 1) розуміти текст з мінімальною кількістю незнайомих слів;
- 2) правильно передавати логічну структуру тексту за планом;
- 3) знаходити одразу фрази, які адекватні змісту абзацу.

У процесі цієї роботи закріплюється вивчена лексика, поповнюється словарний запас, розвивається техніка читання. Посібник повинен складатися з текстів-коментарів, які доповнюють основні теми і текстів-викладу, переказу з елементами міркування. Наприклад, це біографії вчених, розповіді про наукові відкриття. Включення в посібник біографічного жанру здається нам виправданим з методичної точки зору, оскільки такі тексти можна

використовувати для самостійного читання на даному етапі. Тексти базуються в основному на знайомому лексико-граматичному матеріалі й складаються з такої кількості незнайомих одиниць, яка була рекомендована робочою програмою з дисципліни. Система передтекстових і післятекстових завдань і вправ має на меті контроль розуміння прочитаного і розвиток вмій та навичок читання. Передтекстові завдання направлені на виділення головної інформації тексту, розподіл на логічні частини у відповідності до складеного плану. В якості післятекстових завдань можуть бути використані вправи, націлені на роботу з мінімалістичними формами (абзацом, параграфом), які не несуть основного інформаційного навантаження, але недостатня увага до зв'язків між цими компонентами тексту може привести до викривлення його смислу іноземними здобувачами вищої освіти.

Таким чином, розроблені нами методичні рекомендації сприяють розвитку у іноземних здобувачів вищої освіти навичок читання та вираження наукової думки, навичок побудови логічного міркування і переконливої системи аргументації, що в кінцевому підсумку підвищує мовну компетентність іноземців і сприяє поступовому оволодінню технікою читання текстів за фахом.

Список використаних джерел

1. Гапонова С.В. Взаємопов'язане навчання видів мовленнєвої діяльності у процесі навчання іноземної мови. *Іноземні мови*. – 2009. – №2. – С.13-16.

2. Ушакова Н.І., Дубічинський В.В., Трощинська О.М. Концепція мовної підготовки іноземців у ВНЗ України. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти*. – 2011. – Вип. 19. – С.139-146.